

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 11Co/69/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6720203971
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 10. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Zlocha
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2021:6720203971.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Zlochu a sudcov JUDr. Renáty Deákovej a JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD. ako členov senátu, v spore žalobcov: I./ Z. G., nar. 2. mája XXXX, bytom G. Z. XXX/XX, XXX XX V., II./ T. P. G., nar. XX. novembra XXXX, bytom G. Z. XXX/XX, XXX XX V., zastúpení JUDr. Ľubomírom Ivanom, advokátom so sídlom AK Námestie SNP 41, 960 01 Zvolen, proti žalovanému: M. E., nar. XX. novembra XXXX, bytom Y. XXX/X, XXX XX V., zastúpený JUDr. Jánom Krnáčom, advokátom so sídlom AK Námestie SNP 70/36, 960 01 Zvolen, o nahradenie prejavu vôle žalovaného, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Zvolen, č.k. 15C/34/2020-114 zo dňa 3. mája 2021 v spojení s dopĺňacím rozsudkom č.k. 15C/34/2020-124 zo dňa 3. júna 2021, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu **p o t v r d z u j e**.

II. Žalovaný **m á n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom v rozsahu 100%, ktoré sú mu žalobcovia I./, II./ povinní spoločne a nerozdielne nahradiť v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o ich výške.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom č.k. 15C/34/2020-114 zo dňa 3. mája 2021 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“ alebo „napadnutý rozsudok“) prvou výrokovou vetou žalobu žalobcov zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žalobca I./ a žalobca II./ sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanému trovy konania v rozsahu 100% do 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania (druhá výroková veta). Dopĺňacím rozsudkom č.k. 15C/34/2020-124 zo dňa 3. júna 2021 okresný súd návrh žalobcov na prerušenie konania zamietol.

1.1 Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že žalobcovia I./ a II./ sa žalobou domáhali voči žalovanému nahradeniu prejavu vôle, že ako darca uzatvára so žalobcami ako obdarovanými darovaciu zmluvu, na základe ktorej prevádza do vlastníctva žalobcov spoluvlastnícky podiel na pozemkoch vedených katastrálnym odborom Okresného úradu Detva, nachádzajúcich sa v katastrálnom území V., obec V., okres V., a to spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/8 na pozemkoch parcely registra C, parc. č. XXX o výmere 31 m² - zastavané plochy a nádvoria, zapísanom na LV č. XXXX, parcely registra C, parc. č. XXX o výmere 93 m² - zastavané plochy a nádvoria, zapísanom na LV č. XXXX, parcely registra C, parc. č. XXX o výmere 384 m² - zastavaná plocha a nádvorie, zapísanom na LV č. XXXXX podľa darovacej zmluvy, ktorej obsah bol uvedený v žalobe. Žalobcovia žalobu odôvodnili tým, že medzi žalovaným ako obdarovaným a B. U. ako darcom bola uzavretá darovacia zmluva, ktorej vklad bol do katastra nehnuteľností povolený v konaní vedenom katastrálnym odborom Okresného úradu Detva pod sp.zn. Z Na základe uvedenej zmluvy žalovaný do svojho výlučného vlastníctva nadobudol

spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/8 na predmetných nehnuteľnostiach. Každý zo žalobcov je pritom výlučným vlastníkom spoluvlastníckeho podielu na predmetných pozemkoch, veľkosť spoluvlastníckeho podielu každého spoluvlastníka zodpovedá 1/8. Žalobcovia poukázali na ustanovenia § 140 a § 603 ods.3 Občianskeho zákonníka a tvrdili, že darca (B. U.) žalobcov pred prevodom spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy nevyzval na to, aby ako podieloví spoluvlastníci pozemku uplatnili predkupné právo; spoluvlastnícky podiel previedol na žalovaného. Predkupné právo žalobcov tak bolo porušené, ako obídení podieloví spoluvlastníci sa môžu domáhať voči žalovanému ponúknutia spoluvlastníckeho podielu na pozemku za rovnakých podmienok, za akých ich darovacou zmluvou nadobudol. Žalobcovia žalovaného vyzvali na ponúknutie spoluvlastníckeho pozemku za rovnakých podmienok ako ich nadobudol.

1.2 Žalovaný v písomnom vyjadrení namietal aktívnu vecnú legitímáciu žalobcov v spore a tvrdil, že predmetné nehnuteľnosti nadobudli v dôsledku porušenia predkupného práva žalovaného a jeho matky; svoju procesnú legitímáciu odvodzujú od dispozície so spoluvlastníckym podielom, ktorý nadobudli nerešpektovaním a porušením predkupného práva pri kúpnej zmluve uzatvorenej dňa 05.02.2019, zavkladovanej katastrálnym odborom Okresného úradu Detva pod sp.zn. Z Žalovaný ako obídený podielový spoluvlastník si predpísaným spôsobom uplatnil a uplatňuje právo voči nadobúdateľom (žalobcom). Žalovaný tiež namietal, že medzi žalobcom I./ a B. U. bola dňa 10.01.2020 uzavretá kúpna zmluva, na základe ktorej predávajúci žalobcovi prevádza do vlastníctva spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/8 k nehnuteľnostiam identifikovaným v žalobe. K naplneniu predmetnej kúpnej zmluvy nedošlo, bola dojednaná dohoda o vysporiadaní zo dňa 26.02.2020; účastníci zobrali návrh na vklad tejto zmluvy späť a požiadali o zastavenie vkladového katastrálneho konania.

1.3 Okresný súd vykonal dokazovanie oboznámením sa so žalobou, písomnými vyjadreniami strán sporu, oboznámil sa s listom vlastníctva č. XXXX, XXXXX pre k.ú. V. a výzvou adresovanou dňa 30.06.2020 právny zástupcom žalobcov žalovanému. Aplikoval ustanovenia § 140, § 602 ods.1 Občianskeho zákonníka, pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania aplikoval ustanovenia § 255 ods.1, § 262 ods.1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“).

1.4 Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie považoval za nesporné, že strany sporu sú aktuálne podielovými spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností, každý o veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/8 k celku. Nebolo sporné, že žalovaný svoj podiel nadobudol od právneho predchodcu darovacou zmluvou zavkladovanou pod sp.zn. Z dňa 11.05.2020. Nesporné bolo tiež, že darca pred darovaním svojho spoluvlastníckeho podielu žalovanému, tento neponúkol žalobcom ako podielovým spoluvlastníkom; na písomnú výzvu žalobcov žalovaný nereagoval. Žalobcovia tvrdili, že ich zákonné predkupné právo bolo konaním darcu porušené; majú právo ako obídení podieloví spoluvlastníci domáhať sa voči žalovanému ponúknutia spoluvlastníckeho podielu na pozemku za rovnakých podmienok, za akých ich tento nadobudol od darcu. Žiadali, aby súd rozhodnutím vo veci nahradil vyhlásenie vôle žalovaného, že ako darca uzatvára so žalobcami ako obdarovanými darovaciu zmluvu, na základe ktorej žalovaný prevedie do vlastníctva žalobcov spoluvlastnícky podiel na sporných pozemkoch v zmysle znenia darovacej zmluvy, ktorá je obsahom petitu žaloby.

1.5 Okresný súd poukázal na podstatu darovacej a kúpnej zmluvy; vo vzťahu k predkupnému právu ustálil, že toto patrí spoluvlastníkovi len v prípade predaja spoluvlastníckeho podielu, zákon obsahuje definíciu predkupného práva, z ktorej vyplýva, že predkupné právo sa uplatní len vtedy, ak by kupujúci chcel vec predať a nie previesť k nej vlastnícke právo aj iným spôsobom, napr. darovaním. Pojem predkupné právo nemožno vyložiť inak, než ako právo kúpiť vec skôr ako niekto iný. Predkupné právo podielového spoluvlastníka sa neuplatní pri prevode podielu na základe darovacej zmluvy, nakoľko uplatnenie princípov predkupného práva aj na darovacie zmluvy by bolo v rozpore s podstatou darovania, keď výsledkom uplatnenia práva spoluvlastníkom majúcim takto vec nadobudnúť by bolo darovanie veci niekomu, koho darca obdarovať nechce. Išlo by fakticky o nútený bezplatný prevod vlastníckeho práva. Ustanovenie § 602 Občianskeho zákonníka rozširuje predkupné právo aj na iné prípady prevodov, toto však podmieňuje dohodou strán záväzkového zväzku. Okresný súd tak ustálil, že v súdnej veci došlo k stretu dvoch práv, a to práva vlastníckeho a predkupného práva oprávneného spoluvlastníka; z hľadiska ich hierarchie vyššie stojí vlastnícke právo, vrátane práva s vecou disponovať. Účelom predkupného práva spoluvlastníka je len zabezpečiť možnosť iných spoluvlastníkov ovplyvňovať zloženie okruhu spoluvlastníkov pri pretrvávajúcej existencii práva ktoréhokoľvek z nich ukončiť spoluvlastnícky vzťah rešpektujúc zásadu, podľa ktorej nikoho nemožno nútiť, aby v spoluvlastníctve zotrval. Podľa názoru

okresného súdu, ak by sa ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka vzťahovalo aj na darovanie spoluvlastníckeho podielu, fakticky by sa vylúčila možnosť spoluvlastnícky podiel darovať; podielový spoluvlastník by bol zbavený možnosti rozhodnúť sa darovať svoj spoluvlastnícky podiel inej, než blízkej osobe. Tento podiel by sa tak stal nedarovateľným. Zákon vyslovene počíta s tým, že podieloví spoluvlastníci nemôžu ovplyvniť okruh subjektov spoluvlastníctva, teda nemajú predkupné právo vo vzťahu k prevodu podielu niektorého spoluvlastníka na blízku osobu, tak niet dôvodu, aby tento okruh mohli ovplyvňovať v prípade prevodu podielu na inú, než blízku osobu formou darovacej zmluvy ako právneho úkonu typického tým, že je prejavom štedrosti darcu voči osobe, ku ktorej má špecifický vzťah. Ak by existoval úmysel darcu a obdarovaného obchádzať zakotvené predkupné právo pomocou simulovaných darovacích zmlúv, tieto by boli podľa § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatnými právnymi úkonmi, ktorých by sa mohol dovolávať aj dotknutý, teda obídenny spoluvlastník. Okresný súd uzavrel, že predkupné právo podielového spoluvlastníka zakotvené v § 140 Občianskeho zákonníka sa neuplatní pri prevode podielu na základe darovacej zmluvy. Z uvedeného dôvodu žalobu v celom rozsahu zamietol.

1.6 Pokiaľ ide o ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania, okresný súd návrh žalobcu na vykonanie dokazovania vyžiadanim a následným oboznámením sa s obsahom katastrálneho spisu V1126/2017 katastrálneho odboru Okresného úradu Banská Štiavnica zamietol s prihliadnutím na zásadu účelnosti a hospodárnosti konania, vychádzajúc z právneho posúdenia vo veci samej.

1.7 Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie aplikoval zásadu pomeru úspechu v konaní a žalobcov ako neúspešnú stranu sporu zaviazal spoločne a nerozdielne nahradiť žalovanému trovy konania v celom rozsahu.

1.8 Okresný súd v rozsudku nerozhodol o niektorej časti konania; žalobcovia podali návrh na prerušenie konania z dôvodu, že na okresnom súde sú pod sp.zn. 14C/4/2021 a 17C/4/2021 vedené konania, ktorých výsledok je spôsobilý spochybniť vecnú legitímáciu žalobcov; o prerušení konania mal okresný súd s poukazom na ustanovenie § 162 ods.3 C.s.p. rozhodnúť v rozhodnutí vo veci samej. Z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie dopĺňacím rozsudkom doplnil rozsudok aj bez návrhu, konanie neprerušil z dôvodu právneho posúdenia prejednávanej veci; aj prípadné spochybnenie aktívne vecnej legitímácie by nevedlo k inému výsledku a úspechu strán sporu v konaní.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca I. a žalobca II. (ďalej len „žalobcovia“ alebo odvolatelia“), v ktorom ktorí navrhli, aby odvolací súd postupom podľa § 389 ods.1 písm. b) a c) napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo aby postupom podľa ustanovenia § 388 C.s.p. napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie a zaviazže žalovaného k náhrade trov konania v rozsahu 100%. Uplatnili odvolacie dôvody uvedené v ustanovení § 365 ods.1 písm. f) a h) C.s.p. a tvrdili tak, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

2.1 V podanom odvolaní poukázali na obsah podanej žaloby, skutočnosť, že sa žalobcovia domáhali nahradenia prejavu vôle žalovaného, aby ako darca so žalobcami ako obdarovanými uzatvoril darovaciu zmluvu, na základe ktorej by žalobcom daroval spoluvlastnícky podiel na predmetných pozemkoch; poukázali na to, že v priebehu konania ako reakciu na aktuálnu rozhodovaciu prax odvolacieho súdu navrhovali zmenu žalobného návrhu tak, že súd nahradí prejav vôle žalovaného uzatvoriť s nimi kúpnu zmluvu; teda prevedie sporný spoluvlastnícky podiel za obvyklú odplatu. Okresný súd ustálil, že zákonné predkupné právo pri prevode spoluvlastníckeho podielu darovacou zmluvou nepôsobí.

2.2 V odvolaní žalobcovia namietali, že súd prvej inštancie k svojmu právnomu záveru neposkytol prakticky žiadne odôvodnenie, ktoré by si odklon od ustálenej rozhodovacej praxe vyžadoval; odôvodnenie napadnutého rozsudku pôsobí svojvoľne. Okresný súd sa len zbežne dotkol problematiky inštitútu podielového spoluvlastníctva a z neho vyplývajúceho predkupného práva premietnutého do ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého predkupné právo zabezpečuje, aby spoločná vec ostala k dispozícii pôvodných spoluvlastníkov. Podielové spoluvlastníctvo vychádza z nejakej právnej skutočnosti, čo môže byť spoločná kúpa veci, dedenie a pod.; spoluvlastníkov spája určitý jednotiaci zámer prameniáci z rodinných vzťahov alebo spoločných záujmov. Predkupné právo zabezpečuje, aby bol tento pôvodný stav narušený len v prípadoch, ktoré predpokladá

zákonodarca. Predkupné právo zabezpečuje, aby sa zabránilo svojvoľnému prevádzaniu, a tak štiepeniu spoluvlastníckych podielov; spoluvlastníci majú nielen práva, na ktoré sa môžu odvolávať, ale aj povinnosti, ktoré musia rešpektovať. Zo zákonnej úpravy, právnej praxe, ani právnej teórie nevyplýva žiaden inštitút, na základe ktorého by bolo možné prevodcovi porušujúcemu predkupné právo ostatných spoluvlastníkov priznať právnu ochranu. Bol to prevodca, ktorý ako prvý porušil zákon, keď nesplnil to, čo ukladá predkupné právo; sám zapríčinil stav, v ktorom je. Ochrana, ktorú súd prvej inštancie poskytol prevodcovi garantovaním možnosti darovať niečo, čo má vo vlastníctve, tak v danom prípade neobstojí. Pokiaľ by išlo o dobré mravy bol to prevodca, ktorý ich porušil ako prvý, spôsobil rozpor so zákonom a nie je mu tak možné poskytnúť právnu ochranu. Podľa teórie súdu prvej inštancie má byť ochrana poskytovaná len jednostranne, prevodcovi spoluvlastníckeho podielu, čo je podľa žalobcov v hrubom rozpore s princípmi právneho štátu.

2.3 Žalobcovia zdôraznili, že nie je podstatné akým spôsobom podielový spoluvlastník svoj podiel prevádza na inú osobu, tento si vyberá prevodca a obídený spoluvlastník to nedokáže nijak ovplyvniť. Prevodca (tu B. U.) si mal pred ponúknutím podielu uvedomiť, či chce vec naozaj darovať alebo nie; ak by darovať nechcel, mohol práva k svojmu majetku upraviť inak. Bolo pre neho jednoduchšie uzatvoriť darovaciu zmluvu a cez inštitút domnejšej blízkej osoby sa vyhnúť predkupnému právu. Z pohľadu žalobcov je však vylúčené domáhať sa súdnej ochrany voči stavu, ktorý sám spôsobil. Zákon prevodcovi právo darovať spoluvlastnícky podiel neupiera, ostáva mu plne zachované pri prevode blízkej osobe. Darovanie je v úplnej väčšine bežné práve medzi blízkou rodinou, pričom zákonodarca benevolentne umožnil prevodcovi za osobu blízku označiť aj osoby vo vzdialenom rodinnom pomere, či dokonca bez rodinného pomeru. Z vyššie uvedeného vyplýva názor žalobcov, že je nesprávny záver o nemožnosti darovania inej ako blízkej osobe, je však potrebné preukázanie vzťahu, ktorý by uveriteľne odôvodňoval fakt, prečo by mal byť darca ochotný niekomu niečo darovať. Táto otázka nebola súdom prvej inštancie vôbec skúmaná, súd prvej inštancie úvahu „núteného darovania“ oprel o svoj názor, avšak nepovažoval za dôležité sa v odôvodnení vysporiadať s uveriteľnosťou tak blízkeho vzťahu medzi darcom a obdarovaným.

2.4 Odvolatelia zdôraznili, že v priebehu konania odstránili aj argumentačnú rovinu súdu prvej inštancie ohľadom „núteného darovania,“ keď navrhovali zmenu žaloby tak, že žalovaný nebude „nútený“ žalobcom darovať svoj spoluvlastnícky podiel, ale tento od neho žalobcovia kúpia za obvyklú kúpnu cenu. Na túto zmenu, ktorá prakticky neguje celé odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, okresný súd v odôvodnení nijako neprihliadol.

2.5 Odvolatelia ďalej tvrdili, že rešpektovanie právneho názoru súdu prvej inštancie by malo za následok, že by sa v praxi široko rozmohli prevody formou simulovanej darovacej zmluvy, čo by viedlo k rozsiahlejšiemu dokazovaniu a zahlteniu súdov a obídený spoluvlastník by sa dostal do dôkaznej núdze; pri zhodnej výpovedi darcu a obdarovaného by nemal akým spôsobom preukázať simuláciu právneho úkonu. Súd prvej inštancie svojím rozhodnutím dáva návod ako obchádzať zákon formou simulácie a na druhej strane dbá na slobodnú voľbu darcu pri obdarovaní. Poskytuje tak nebezpečný precedens, ktorým neguje vlastnícke právo obídeného spoluvlastníka, pričom ide o toho vlastníka, ktorý svojim konaním nespôsobil neistý právny stav, ani súdny spor. Uvádza, že už zo samotného názvu je zrejmé, že zákonodarca chcel predkupné právo viazať len na prípad predaja. Pojem „predprevodné právo“ by nebol správny vzhľadom na to, že tento inštitút sa vzťahuje aj na vklad do obchodnej spoločnosti; zákonodarca zvolil názov predkupné právo, lebo sa mu zjavne stal pre tento inštitút najvhodnejší. Ak by súd prvej inštancie dôsledne pokračoval v gramatickom výklade, musel by uznať, že v obsahovom vysvetlení inštitútu predkupného práva zákonodarca ustanovil „ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza“; pri darovaní pritom ide rovnako o prevod. Žalobcovia tak mali zato, že okresný súd napadnutým rozhodnutím rozhodol nesprávne a nespravodlivo; v dôsledku nesprávnosti rozhodnutia vo veci samej je nesprávny aj výrok o trovách konania.

3. Žalovaný v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcom v rozsahu 100%.

3.1 Žalovaný bol toho názoru, že napadnuté rozhodnutie vychádza z riadne zisteného skutkového a právneho stavu; súd prvej inštancie svoje východiská logicky konzistentne a obsiahlo oprel o platnú

právnú úpravu a základné princípy Civilného sporového poriadku. Považoval napadnuté rozhodnutie za riadne odôvodnené.

3.2 Za podstatné považoval žalovaný skutočnosť, že žalobcovia sa žalobou nedomáhali predkupného práva, ale svoje mimosúdne požiadavky žalobou koncipovali a formulovali ako uplatnenie tzv. preddarovacieho práva, ktorých inštitút právny poriadok nepozná a neupravuje. Aj keď sa žalobcovia snažili dispozitívne zmeniť petit žaloby, súd prvej inštancie takýto dispozitívny úkon uznesením správne nepripustil.

3.3 Vo vzťahu k dôvodnosti žaloby žalovaný zdôraznil, že žalobcovia neboli a nie sú ani aktívne legitimovanými subjektami k podaniu žaloby o nahradenie prejavu vôle žalovaného; svoju procesnú legitimáciu odvodzovali od dispozície so spoluvlastníckym podielom, ktoré nadobudli nerešpektovaním a porušením predkupného práva pri kúpnej zmluve uzavretej dňa 05.02.2019. M. E. a Q. E. ako obidení spoluvlastníci si predpísaným spôsobom uplatnili právo voči žalobcom domáhaním sa ponúknutia spoluvlastníckeho podielu na prevod mimosúdne podanými žalobami o nahradenie prejavu vôle pri zmluvnom prevode za rovnakých podmienok, ako títo nadobudli dotknuté spoluvlastnícke podiely. Na okresnom súde sú vedené konania pod sp.zn. 14C/4/2021 a 17C/4/2021. Žalovaný opäť poukázal na skutočnosť, že v minulosti mala byť medzi žalobcom I./ Z. G. ako kupujúcim a B. U. ako predávajúcim dňa 10.01.2020 uzatvorená kúpna zmluva na predmetné pozemky, k jej naplneniu však nedošlo, nakoľko medzi jej účastníkmi došlo k uzavretiu dohody o vysporiadaní zo dňa 26.02.2020; vkladové katastrálne konanie bolo zastavené.

4. Žalobcovia v ďalšom vyjadrení zotrvali na podanom odvolaní a dôvodoch v ňom uvedených; zdôraznili, že pod prevodom je mimo predaja možné nepopierateľne rozumieť aj darovací akt. Blízke vzťahy medzi darcom a obdarovaným preukázané a tvrdené neboli; predkupné právo musí byť zachované a rešpektované aj v prípade darovacích aktov, v rámci ktorých obdarovaný a darca netvorí blízke rodinné vzťahy. Argumentácia žalovaného ohľadne neexistencie aktívnej vecnej legitimácie na strane žalobcov je neopodstatnená a nie sú dané dôvody na jej prípadné posudzovanie. Pokiaľ žalovaný poukázal na nenaplnenie kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi žalobcom I./ a B. U., k tomuto došlo výhradne z dôvodov na strane prevodcu; poukaz na tento právny úkon nemá žiadnu relevanciu. Za podstatné odvolatelia považovali, že súd prvej inštancie sa pri rozhodovaní vo veci samej odchýlil od ustálenej súdnej praxe a rozhodol sa k svojvoľnému výkladu kogentných a nemenných ustanovení Občianskeho zákonníka. Závery súdu prvej inštancie nekorešpondujú s princípom legitímneho očakávania a pôsobia prekvapivo.

5. Žalovaný sa k vyjadreniu (replika) písomne nevyjadril.

6. Ďalšie relevantné vyjadrenie podané nebolo.

7. Na základe odvolania podaného včas stranou sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359, § 362 C.s.p.) krajský súd ako súd odvolací (§ 34 C.s.p.) vec prejednal v medziach odvolania žalobcu (§ 380 ods.1 C.s.p.), v rozsahu určenom ustanovením § 379 C.s.p., bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods.1 C.s.p. a contrario za použitia § 177 ods.2 písm.c) C.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Odvolací súd považoval napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie za vecne správne (a teda, že nebol dôvod vyhovieť žalobe v celom rozsahu), nestotožňuje sa však so všetkými dôvodmi, na ktorých súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil. Z uvedených dôvodov rozsudok okresného súdu potvrdil postupom podľa § 387 ods.1 C.s.p. a tiež rozhodol o nároku na náhradu trov odvolacieho konania.

7.1 Podľa § 387 ods.1 C.s.p. odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

8. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovia sa v konaní domáhali nahradenia prejavu vôle žalovaného k darovacej zmluve, ktorú v žalobe špecifikovali, a to z dôvodu, že ako podieloví spoluvlastníci boli pri uzatvorení darovacej zmluvy medzi iným podielovým spoluvlastníkom ako darcom a žalovaným ako obdarovaným obidení, došlo k porušeniu ich predkupného práva ako podielových spoluvlastníkov, žalovaný na ich výzvu na prevod vlastníckeho práva k spoluvlastníckemu podielu, ktorý nadobudol v dôsledku porušenia predkupného práva, nereagoval. Uvedené skutkové zistenia považoval súd prvej

inštancie za nesporné a odvolateľmi neboli zosporené ani v odvolacom konaní. Z obsahu spisu tiež vyplýva, že

- Žalobcovia sa pôvodne domáhali aby súd nahradil prejav vôle žalovaného, že ako darca uzatvára so žalobcami ako obdarovanými podľa ustanovenia § 528 a nasl. Občianskeho zákonníka darovaciu zmluvu, na základe ktorej žalovaný prevádza do vlastníctva žalobcov spoluvlastnícky podiel na pozemkoch vedených katastrálnym odborom Okresného úradu Detva, nachádzajúcich sa v katastrálnom území Detva, obec Detva, okres Detva, a to spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/8 na pozemkoch

i. parcela registra „C“ parc.č.XXX o výmere 31m², zastavaná plocha a nádvorie, zapísanom na LV č.XXXX;

ii. parcela registra „C“ parc.č.XXX o výmere 93m², zastavaná plocha a nádvorie, zapísanom na LV č.XXXX;

iii. parcele registra „C“ parc.č.XXX o výmere 384m², zastavaná plocha a nádvorie, zapísanom na LV č.XXXXX (všetky pozemky ďalej len ako „sporné nehnuteľnosti“ alebo „sporné pozemky“),

a to v zmysle darovacej zmluvy tvoriacej súčasť rozhodnutia.

- Žalobcovia v priebehu konania navrhli, aby okresný súd pripustil zmenu žaloby v zmysle ustanovenia § 142 C.s.p., v tým, že petit žaloby bude znieť: Súd nahrádza vyhlásenie vôle žalovaného, že ako predávajúci uzatvára so žalobcami ako kupujúcimi podľa ustanovenia § 588 Občianskeho zákonníka kúpnu zmluvu, na základe ktorej žalovaný prevádza do vlastníctva žalobcov spoluvlastnícky podiel na pozemkoch vedených katastrálnym odborom Okresného úradu Detva, nachádzajúcich sa v katastrálnom území Detva, obec Detva, okres Detva, a to spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/8 na pozemkoch

i. parcela registra „C“ parc.č.XXX o výmere 31m², zastavaná plocha a nádvorie, zapísanom na LV č.XXXX;

ii. parcela registra „C“ parc.č.XXX o výmere 93m², zastavaná plocha a nádvorie, zapísanom na LV č.XXXX;

iii. parcele registra „C“ parc.č.XXX o výmere 384m², zastavaná plocha a nádvorie, zapísanom na LV č.XXXXX (všetky pozemky ďalej len ako „sporné nehnuteľnosti“ alebo „sporné pozemky“),

za kúpnu cenu vo výške 317,50 Eur, ktorú sú žalobcovia povinní zaplatiť žalovanému (každý 1 tejto sumy, teda každý žalobca sumu 158,75 Eur) v deň nadobudnutia právoplatnosti rozsudku v zmysle kúpnej zmluvy, tvoriacej súčasť rozhodnutia.

Súd prvej inštancie uznesením č.k. 15C/34/2020-93 zo dňa 12.4.2021 zmenu žaloby nepripustil. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolanie prípustné nebolo.

8.1 Z obsahu spisu je tiež zistiteľné, že žalobcovia písomným podaním navrhli, aby súd prvej inštancie konanie prerušil do právoplatného skončenia konania vedeného pred Okresným súdom Zvolen pod sp.zn. 14C/4/2021 a 17C/4/2021; tvrdili, že v uvedených konaniach sa rieši otázka, ktorá má význam pre rozhodnutie súd v spore. Z obsahu prednesov strán sporu je zrejmé, že žalovaný namietol aktívnu vecnú legitímáciu žalobcov z dôvodu, že k porušeniu predkupného práva došlo ešte pred uzatvorením namietanej darovacej zmluvy, žalobcovia mali spoluvlastnícke podiely nadobudnúť porušením predkupného práva žalovaného M. E. a Q. E.; a teda k prvotnému porušeniu predkupného práva (na základe ktorého žalobcovia nadobudli spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam) došlo ešte pred tým, ako žalovaný nadobudol spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam na základe darovacej zmluvy. O návrhu na prerušenie konania rozhodol okresný súd dopĺňacím rozsudkom tak, že návrh na prerušenie konania zamietol.

9. Súd prvej inštancie napadnuté rozhodnutie založil na konštatovaní, že predkupné právo podielového spoluvlastníka zakotvené v ustanovení § 140 Občianskeho zákonníka sa neuplatní pri prevode podielu na základe darovacích zmlúv; ak by existoval úmysel darcu a obdarovaného obchádzať predkupné právo pomocou simulovaných darovacích zmlúv, takéto zmluvy by boli s poukazom na ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatné.

10. Preskúmaním napadnutého rozhodnutia, obsahu spisu a vykonaného dokazovania okresným súdom dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie vykonal dostatočné dokazovanie a vykonaným dokazovaním dospel k správnym skutkovým zisteniam. Odvolatelia ako dôvod nesprávnosti napadnutého rozhodnutia iba formálne uviedli nesprávnosť skutkových zistení; podstatnou odvolacou argumentáciou bolo tvrdenie nesprávneho právneho posúdenia. Odvolatelia nenamietali skutkové zistenie súdu prvej inštancie o tom, (i) že strany sporu sú aktuálne podielovými spoluvlastníkmi sporných

nehnutelností, každý o veľkosti spoluvlastníckeho podielu 1/8 k celku; (ii) že žalovaný svoj podiel nadobudol od právneho predchodcu darovacou zmluvou zavkladovanou pod sp.zn. Z dňa XX.X.XXXX; (iii) že darca pred darovaním svojho spoluvlastníckeho podielu žalovanému tento neponúkol žalobcom ako podielovým spoluvlastníkom a (iv) že žalovaný na písomnú výzvu žalobcov nereagoval. Aj z uvedeného dôvodu odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania, nezistil dôvod pre zopakovanie alebo doplnenia dokazovania a nariadenie pojednávania nevyžadoval dôležitý verejný záujem (§ 385 ds.1 C.s.p.).

10.1 Z hľadiska všeobecnej právnej argumentácia vo vzťahu k predkupnému právu odvolací súd uvádza, že z ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka vyplýva, že ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, § 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov. Zároveň podľa ustanovenia § 603 ods.3 Občianskeho zákonníka, ak sa predkupné právo porušilo, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované. Zároveň podľa ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589 a § 701 ods. 1, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka neobsahuje ďalšiu úpravu vecného predkupného práva, na tieto právne vzťahy je potrebné aplikovať právnu úpravu o predkupnom práve (§ 602 až 606 Občianskeho zákonníka). Občiansky zákonník nevyžaduje k predaju spoluvlastníckeho podielu súhlas ostatných spoluvlastníkov, vyžaduje rešpektovanie predkupného práva. Predkupné právo podielových spoluvlastníkov je založené zákonom (§ 140 Občianskeho zákonníka). V rámci predkupného práva má spoluvlastník právo kúpiť vec od iného spoluvlastníka, ak tento iný spoluvlastník chce svoj spoluvlastnícky podiel previesť. Právu oprávnenej osoby zodpovedá povinnosť zodpovednej osoby ponúknuť oprávnenej osobe vec (tu spoluvlastnícky podiel) ku kúpe. Zmluvná voľnosť podielového spoluvlastníka je obmedzená zo zákona predkupným právom. Je v súlade s judikatúrou, pokiaľ sa žalobca domáha vydania rozhodnutia, ktorým súd nahradí nedostatok prejavu vôle žalovaného, uzavrieť s ním kúpnu zmluvu, keď v petite žaloby (a vo výroku rozsudku) by mal byť obsiahnutý text zmluvy vychádzajúci z rovnakých podmienok, ako sú v zmluve, na základe ktorej žalovaný vec (tu nehnuteľnosť - spoluvlastnícky podiel) nadobudol a ktorou bolo porušené predkupné právo. Právoplatnosťou rozsudku, ktorým je nahradený prejav vôle nadobúdateľa urobiť oprávnenému spoluvlastníkovi ponuku na predaj spoluvlastníckeho podielu, je treba považovať návrh na uzavretie zmluvy za perfektný (§ 43a ods. 2 Občianskeho zákonníka), t. j. že prejav vôle nadobúdateľa nahradený súdnym rozhodnutím došiel oprávnenému spoluvlastníkovi ako osobe, ktorej bol určený. Zmluva o kúpe podielu medzi nadobúdateľom a oprávneným spoluvlastníkom bude uzavretá, keď prijatie ponuky ku kúpe podielu (nahradené súdnym rozhodnutím) nadobudne účinnosť (§ 44 Občianskeho zákonníka), t. j. oprávnený spoluvlastník urobí včasné prehlásenie, že s ponukou súhlasí a vyjadrenie súhlasu s obsahom návrhu dôjde k nadobúdateľovi. Ustálená súdna prax dospela k záveru, že „Spoluvlastník, ktorý je oprávnený z predkupného práva (§ 140 Občianskeho zákonníka), má pri porušení povinností zo strany spoluvlastníka, ktorý je povinný z predkupného práva, na výber, či: a/ sa bude žalobou domáhať vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníka na tretiu osobu (§ 40a Občianskeho zákonníka); jeho žaloba musí v takomto prípade smerovať voči všetkým účastníkom zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu, pri ktorej bolo porušené jeho predkupné právo, lebo tí sú pasívne legitimovaní, b/ sa bude domáhať voči nadobúdateľovi (tretej osobe ako singulárnemu právnenému nástupcovi pôvodného podielového spoluvlastníka), aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od pôvodného podielového spoluvlastníka; ak nadobúdateľ jeho výzve nevyhoví, má oprávnený spoluvlastník právo domáhať sa na súde žalobou voči nadobúdateľovi, aby bol nahradený prejav vôle nadobúdateľa; žalobe vyhovujúce rozhodnutie súdu nahradí v tomto prípade chýbajúci zmluvný prejav nadobúdateľa (§ 161 ods.3 Občianskeho súdneho poriadku), c/ sa uspokojí s tým, že mu zostáva predkupné právo, avšak už voči nadobúdateľovi. Zákon v uvedených ustanoveniach ponecháva oprávnenému spoluvlastníkovi voľbu, či vôbec, prípadne ktoré z týchto riešení zvolí.“ (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3Cdo/122/2009 zo dňa 22.9.2010). Predkupné právo ostatní spoluvlastníci nemajú, pokiaľ ide o prevod blízkej osobe. Blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu (§ 116 Občianskeho zákonníka). Z citovaného ustanovenia vyplýva, že blízke osoby rozdeľujeme do dvoch skupín; prvou sú príbuzní v priamom rade, súrodenec a manžel, okrem tohto príbuzenstva žiadna iná podmienka (ako je u tomu pri druhej skupine)

splnená byť nemusí. Iné osoby (ak je u nich zistený rodinný alebo obdobný pomer) bez ďalšieho blízkymi osobami nie sú; k príbuzenskému pomeru (alebo obdobnému pomeru) sa musí pridržiť podmienka, že by tieto osoby ujmu utrpenú inou osobou, pociťovali dôvodne ako ujmu vlastnú.

10.2 K otázke, či sa prevod podľa ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka považuje aj bezodplatný prevod, sa vyslovil už Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp.zn. 1Cdo/102/2005 zo dňa 25.10.2005, keď konštatoval, že „Predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy“. Takýto výklad vykonaný odvolacím súdom považoval dovolací súd za vecne správny, zodpovedajúci systematickému, gramatickému a logickému výkladu ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka, ktoré pod pojmom prevod spoluvlastníckeho podielu zahŕňa ako odplatný, tak aj bezodplatný prevod. Na uvedený výklad poukázal aj Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení II. ÚS 186/2012-11 zo dňa 21.6.2012, v ktorom ale poukázal aj na judikatúru českých súdov, ktorá dáva ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka do súvislosti s ustanovením § 602 ods.1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého kto predá vec s výhradou, že mu ju kupujúci ponúkne na predaj, keby ju chcel predať, má predkupné právo. Česká judikatúra dospela k názoru, že hoci sa v ustanovení § 140 Občianskeho zákonníka zakotvuje zákonné predkupné právo v súvislosti s prevodom (nie predajom, resp. zámenou) spoluvlastníckeho podielu, napriek tomu treba vzhľadom na ustanovenie § 602 ods.1 Občianskeho zákonníka vychádzať z toho, že i ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka sa pri správnom výklade vzťahuje len na prípady predaja, resp. zámeny spoluvlastníckeho podielu, nie teda aj na prípady darovania. Ústavný súd Slovenskej republiky v citovanom rozhodnutí konštatoval, že oba prezentované výklady sa javia ako legitímne a ústavne konformné, aj keď obe vzbudzujú určité pochybnosti, ktoré videl v tom, že českými súdmi zastávaný výklad dáva široký priestor na obchádzanie zákonného predkupného práva podľa § 140 Občianskeho zákonníka pomocou simulovaných zmlúv a zároveň, že predkupné právo podľa § 602 ods.2 Občianskeho zákonníka možno dohodnúť aj pre prípad iného scudzenia veci, než predajom; ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka umožňuje zriadenie zmluvného predkupného práva aj pre prípad darovania. Výkladové problémy ale môže vyvolať slovenská judikatúra v súvislosti s realizáciou zákonného predkupného práva podľa § 140 Občianskeho zákonníka v prípade, keď spoluvlastník chce svoj spoluvlastnícky podiel previesť bezodplatne.

10.3 Vlastníctvo je právnym poriadkom ustanovená možnosť vlastníka vec držať, vec užívať a požívať, prípadne s ňou disponovať podľa vlastného uváženia, ale v medziach zákona. Vec môže byť vo vlastníctve viacerých vlastníkov (spoluvlastníctvo); podiel vyjadruje mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva spoločnej veci. Predkupným právom je právo osoby oprávnenej (tu podielového spoluvlastníka) požadovať, aby mu pri prevode bola vec najprv ponúknutá na predaj. Účelom predkupného práva je zabrániť vstupu tretej (novej) osoby do spoluvlastníckeho vzťahu, zachovanie rovnakého okruhu spoluvlastníkov, zachovanie výšky podielov jednotlivých podielových spoluvlastníkov; prípadne môže byť účelom znižovanie okruhu podielových spoluvlastníkov. S podielovým spoluvlastníctvom je totiž spojené aj spoločné rozhodovanie podielových spoluvlastníkov o veci; podiel vyjadruje mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoločnej veci.

10.4 Odvolací súd vníma konflikt dvoch práv spojených s vlastníckym právom a to práva podielového spoluvlastníka na dispozíciu s predmetom jeho vlastníckeho práva a predkupným právom podielového spoluvlastníctva. Zdôrazňuje však stanovisko, podľa ktorého aj keď je vlastnícke právo absolútnym právom a pôsobí erga omnes, je zároveň určitým spôsobom obmedzené; výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesie byť v rozpore s dobrými mravmi; vlastnícke práva všetkých subjektov sú rovnocenné; výkonom svojho vlastníckeho práva nesmie vlastník veci narušiť pokojný výkon vlastníckeho práva iného. Vlastník veci sa musí zdržať všetkého, čím by nad mieru primeranú pomerom obťažoval iného alebo čím by vážne ohrozoval výkon jeho práv (§ 127 ods.1 prvá veta Občianskeho zákonníka). Naproti tomu podielového spoluvlastníctvo je v porovnaní s vlastníckym právom navyše obmedzené práve existenciou spoluvlastníckych podielov; podieľanie sa na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoločnej veci vyjadruje podiel. Oproti oprávneniam vlastníka samostatne rozhodovať o veci Občiansky zákonník (tu ustanovenie § 139 ods.2) v prípade podielového spoluvlastníctva ustanovuje oprávnenie podielových spoluvlastníkov rozhodovať väčšinou počítanou podľa veľkosti podielov; v prípade nedohody rozhodne na návrh podielového spoluvlastníka súd. Zákonným ustanovením (§ 140 Občianskeho zákonníka) je obmedzené aj dispozičné právo podielového

spoluvlastníka; ak sa podielový spoluvlastník rozhodne svoj spoluvlastnícky podiel previesť, majú spoluvlastníci predkupné právo. Ponuková povinnosť je uložená podielovému spoluvlastníkovi, ktorý spoluvlastnícky podiel prevádza; oprávnený spoluvlastník predkupné právo môže, a nemusí využiť.

10.5 Aj s prihliadnutím na uvedené odvolací súd zotrváva na stanovisku, že predkupné právo patrí nie len v prípade prevodu spočívajúcom v predaji spoluvlastníckeho podielu, ale aj v ostatných formách, a to vrátane prevodu spoluvlastníckeho podielu vo forme darovacej zmluvy. Prevodom je nadobudnutie vlastníckeho práva na základe prejavu vôle; darovanie a darovacia zmluva nepochybne patrí medzi formy prevodu vlastníckeho práva.

11. Odvolací súd tak nesúhlasí so záverom súdu prvej inštancie, na ktorom založil svoje rozhodnutie, že v prípade prevodu spoluvlastníckeho podielu darovacou zmluvou, sa predkupné právo podielového spoluvlastníctva neuplatní.

11.1 Vzhľadom k uvedenému, aj s prihliadnutím na hospodárnosť konania odvolací súd skúmal vecnú správnosť rozhodnutia a dospel k záveru, že je na mieste napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

11.2 Súd prvej inštancie rozhodoval o žalobe, ktorou sa žalobcovia domáhali, aby súd nahradil prejav vôle žalovaného, že ako darca s nimi uzatvára darovaciu zmluvu na predmetné nehnuteľnosti, ktoré mal nadobudnúť v dôsledku obídienia predkupného práva žalobcov ako podielových spoluvlastníkov. Z vyššie uvedeného vyplýva názor odvolacieho súdu, že nároky obídenému podielovému spoluvlastníkovi patria aj v prípade, ak právnym úkonom, ktorým došlo k prevodu spoluvlastníckeho podielu, je darovacia zmluva.

11.3 Odvolací súd v ďalšom prihliadal na rozdielny charakter kúpnej a darovacej zmluvy, ktorých zásadným rozdielom je ich odplatnosť (kúpna zmluva) a bezodplatnosť (darovacia zmluva); skutočnosť, že podielového spoluvlastníka nemožno nútiť, aby uzatvoril kúpnu zmluvu, keď mieni nehnuteľnosti darovať a zároveň, že darca môže byť vo vzťahu k prevodu vlastníctva darovaním motivovaný aj vzťahom k obdarovanému (bez toho, aby išlo o osoby blízke) a zároveň aj prihliadal na zákonnú dikciu ustanovenia § 603 ods.3 Občianskeho zákonníka (oprávnený sa môže od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj). Vyhodnotením vzájomných súvislostí odvolací súd dospel k názoru, že v prípade, ak namietaným právnym úkonom je darovacia zmluva, triada oprávnení obídeného spoluvlastníka ustálená v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3Cdo/122/2009 zo dňa 22.9.2010 neplatí bez výhrad; v prípade darovacej zmluvy môže obídený spoluvlastník zvoliť, či sa bude domáhať vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu (darovacej zmluvy), či sa uspokojí so zachovaním predkupného práva voči nadobúdateľovi spoluvlastníckeho podielu, resp. či sa bude domáhať voči nadobúdateľovi, aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, a teda nahradenia prejavu vôle, ale nie k uzavretiu darovacej zmluvy (keďže ide o predkupné právo) ale nahradenia prejavu vôle na uzavretie kúpnej zmluvy za obvyklú cenu spoluvlastníckeho podielu. V tomto smere si odvolací súd osvojil závery vyslovené Krajským súdom v Banskej Bystrici v uznesení sp.z n. 15Co/42/2020-234 zo dňa 17. februára 2021.

11.4 Iba vyššie uvedeným výkladom možno dospieť k zhode medzi ochranou vlastníckeho práva prevodcu, predkupného práva podielového spoluvlastníka, dikcii ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka (predkupné právo pri prechode vlastníctva - darovacia zmluva nie je pri uplatnení predkupného práva vylúčená) a ustanovenia § 603 ods.3 Občianskeho zákonníka (ponúknuť vec na predaj).

11.5 Z vyššie uvedeného vyplýva záver odvolacieho súdu, že predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy; obídený podielový spoluvlastník sa v prípade darovacej zmluvy môže domáhať, aby mu nadobúdateľ ponúkol spoluvlastnícky podiel, resp. aby súd nahradil prejav vôle na uzavretie kúpnej zmluvy za obvyklú cenu spoluvlastníckeho podielu. Uvedený záver nie je v rozpore ani s právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 186/2012-11 zo dňa 21.6.2012, ktorý považoval oba názory za ústavne konformné (bod 10.2 tohto rozsudku); navyše zoslabuje obavu zo simulovaných (a teda neplatných) darovacích zmlúv, predmetom ktorých by boli spoluvlastnícke podiely a jednoznačne uzatvára, že predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatní aj v prípade darovacích zmlúv. Česká právna

úprava reagovala na výklad o tom, že predkupné právo v prípade darovacej zmluvy sa neuplatní v zákonnej úprave v zákone č. 89/2012 Sb. Občiansky zákonník ustanovením § 1124 ods.4, podľa ktorého „Předkupní právo mají spoluvlastníci i v případě, že některý ze spoluvlastníků převádí podíl bezúplatně; tehdy mají spoluvlastníci právo podíl vykoupit za obvyklou cenu. To platí i v jiných případech zákonného předkupního práva.“

11.6 O takejto žalobe, ktorá by korešpondovala s vyššie uvedenými závermi okresný súd nerozhodoval. Vzhľadom k vyššie uvedenému odvolací súd je toho názoru, že napadnutý rozsudok okresného súdu je vecne správny; nebol dôvod na vyhovie žalobe.

12. Neušlo pozornosti odvolacieho súdu, že žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie žiadal o pripustenie zmeny žaloby, zmenenou žalobou sa mienil domáhať, aby súd nahradil prejav vôle žalovaného, že ako predávajúci uzatvára so žalobcami ako kupujúcimi kúpnu zmluvu, predmetom ktorej budú predmetné nehnuteľnosti, za cenu 317,50 Eur (za cenu obvyklú). Uvedený žalobný petitív by zodpovedal vyššie uvedeným záverom o nárokoch obídneného podielového spoluvlastníka v prípade prevodu spoluvlastníckeho podielu darovacou zmluvou.

12.1 Odvolací súd v tomto smere zdôrazňuje, že je odvolacími dôvodmi viazaný (§ 380 C.s.p.); odvolacie dôvody vyplývajú z ustanovenia § 365 C.s.p.; odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej (§ 365 ods.2 C.s.p.). Takáto odvolacia námietka z odvolania nevyplýva, žalobcovia (aj) v odvolacom konaní zastúpení právnym zástupcom len popisne uviedli, že súd prvej inštancie zmenu žaloby nepripustil („v priebehu konania sme ako reakciu na aktuálnu rozhodovaciu prax odvolacieho súdu navrhovali zmenu žalobného návrhu tak, že súd nahradí prejav vôle uzatvoriť s nami kúpnu zmluvu teda prevedie sporný spoluvlastnícky podiel za obvyklú odplatu“, resp. „navrhovali sme zmenu žaloby tak, že žalovaný nebude nútený nám darovať svoj spoluvlastnícky podiel ale tento od neho kúpime, za obvyklú kúpnu cenu; súd prvej inštancie však na túto zmenu, ktorá prakticky neguje celé jeho odôvodnenie vo veci nijak neprihliadol“) bez toho, aby tvrdili nesprávnosť uznesenia o zamietnutí zmeny žaloby. Neuvedli ani, či a aké vady podľa § 365 ods.1 uvedené uznesenie (zamietnutí návrhu na zmenu žaloby) má. Odvolací dôvod podľa ustanovenia § 365 ods.2 C.s.p. uplatnený nebol.

13. Odvolací súd napokon uvádza, že pokiaľ žalobca poukazoval na závery vyplývajúce z rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 14Co/83/2019-84 zo dňa 20.8.2019, toto rozhodnutie síce bolo predmetom dovolacieho prieskumu najvyššieho súdu, dovolací súd však v uznesení č.k. 4Cdo/7/2020 zo dňa 27.5.2020 riešil len procesné otázky bez toho, aby zaujal stanovisko k tomu, či sa možno domáhať nahradenia prejavu vôle aj vo vzťahu k darovacej zmluve a za akých podmienok.

14. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je vecne správne a odvolanie žalobcov a dôvody v ňom uvedené neboli spôsobilé privodiť zmenu alebo zrušenie napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd tak postupom podľa ustanovenia § 387 ods.1 C.s.p. napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým žalobu zamietol a závislom výroku o nároku na náhradu trov konania ako vecne správny potvrdil. Výrok dopĺňacieho rozsudku, ktorým okresný súd zamietol návrh na prerušenie konania, odvolaním dotknutý nebol. Pri rozhodovaní o trovách konania súd prvej inštancie správne rozhodol podľa zásady úspechu v spore a nároku na náhradu trov konania priznal v plnom rozsahu úspešnému žalovanému.

15. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. tak, že žalovanému, ktorý bol v odvolacom konaní v plnom rozsahu úspešný, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom v rozsahu 100 %. Ani odvolací súd nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 257 C.s.p.), pre ktoré by výnimočne nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

16. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.); dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C.s.p. (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C.s.p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C.s.p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a

ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).